

**Vergadering van het spoedcongres der S. D. A. P. op 21
Maart 1909, in het gebouw „Handwerkers Vriendenkring”.**

Voorzitter: D. J. WIJNKOOP.

Voorzitter: Partijgenooten! Bij het openen van deze belangrijke bijeenkomst behoef ik er zeker niet op te wijzen, dat wij hier voor eene belangrijke zaak bijeen zijn. Was het niet zulk een ernstige zaak geweest, het P. B. zou niet zoo'n haast hebben gemaakt. Het verloop der zaak is in hoofdzaak bekend. Het Internationaal Bureau heeft onderhandelingen aangeknoopt om de eenheid der Soc.-Dem. beweging in Nederland te herstellen, om eene fusie te bewerkstelligen. De vorige week heb ik onder applaus van het congres verklaard dat wij tot herstel der eenheid bereid waren. En dat handhaven wij. Maar tevens voeg ik er ook thans, evenals loen, onmiddellijk aan toe, dat wij niet van plan zijn in een valstrik te loopen. Echter ook dat handhaven wij. De tot nu toe verschenen berichten geven alle de situatie onvoldoende weer. Daarom dient eerst de geheele toestand nog eens uiteengezet te worden.

Toen Gorter en ik in Brussel waren, hebben wij aan geen enkel voorstel onze goedkeuring geschonken. Wij konden dat immers ook niet doen. Huysmans vergist zich, als hij meent, dat wij de voorstellen, zooals ze thans voor ons liggen, als basis der onderhandelingen hebben aanvaard. Wij hebben geen enkel voorstel voor ons gehad, hoe ook geformuleerd. Wel zijn er eenige punten besproken.

Maandag heeft Huysmans met het P. B. der S. D. A. P. geconfereerd. Daar zijn niet de punten van Brussel, maar andere punten besproken. Op de volgende vergadering was ook de Redactie van „Het Volk” tegenwoordig.

Toen kwam Huysmans bij ons. Wij kregen den indruk uit de woorden van hem, dat het P. B. der S. D. A. P. de voorstellen reeds aanvaard had. Thans blijkt, dat zij eerst gisteren aangenomen zijn, nadat wij ze als P. B. verworpen hadden.

Gij weet, wat u thans wordt voorgelegd, de voorstellen en den brief *), door Mevr. Roland Holst en Wibaut aan het P. B. der S. D. A. P. geschreven, een brief, waarmede dat P. B. accoord is gegaan.

Uit den gedrukten brief zult gij gezien hebben, dat door

*) Die brief luidt:

Amsterdam, 11 Maart 1909.

Waarde Partijgenooten,

Wij ervaren, dat het hoofdartikel van Troelstra, in „Het Volk” van 20 Februari, met name het gedeelte 1e kolom „De Partij dient hem daartoe de gelegenheid te verschaffen” tot en met 2e kolom bovenaan „en niet tegen haar moet weten te uiten”, over het algemeen in de partij wordt beschouwd als de omschrijving van hetgeen van het onder onze redactie vastgestelde Weekblad wordt verwacht.

Wij wij deze opvatting geenszins kunnen deelen, wenden wij ons met het onderstaande tot u.

Wij op de zeer duidelijke verklaringen, door ons op het Congres te Deventer afgelegd, en waarbij wij als redacteurs van het op te richten partijweekblad **volle zelfstandigheid** eischen, door geen der leidende organen onzer partij eenig verzet was aangeteekend, meenen wij dit zwijgen als een toestemming te mogen beschouwen. In vertrouwen daarop namen wij de benoeming van het Congres aan.

Maar nu komt, nauwelijks een week na het Congres, partijgenoot Troelstra in „Het Volk” meeningen verkondigend over de taak van het nieuwe orgaan, die ten zeerste afwijken van de inzichten der redactie. Wij hebben onze in de tegenwoordige omstandigheden uiterst moeilijke taak op ons genomen, omdat wij meenen, dat in onze partij de grootste behoefte bestaat aan de propaganda van de Marxistische inzichten omtrent de ontwikkeling der maatschappij in den klassenstrijd. Wij zijn voornemens het blad voor de propaganda dezer inzichten te gebruiken. Wanneer wij daarbij het revisionisme behandelen, zal het zeer zeker zijn van ons standpunt van Marxisten, dus allicht met de „vooringenomenheid”, die dezen eigen is ten opzichte van een geheel van inzichten en opvattingen, dat immers naar hun oordeel de strijd der arbeiders-klasse verzwakt en verwart. Dat wij, het revisionisme bestrijdend, daarvan geen karikatuur zullen leveren, daarvoor staat, naar wij meenen, onze wetenschappelijke zin U borg.

Ook is het volstrekt niet de bedoeling der redactie, in de eerste plaats aan hare lezers de geschriften van Marx en Engels te leeren kennen, waarvoor, naar wij vermeenen, een

ons de onderhandelingen niet verbroken zijn, wel hebben wij over deze voorstellen het onaannemelijk uitgesproken. En alleen heeft Huysmans zich aan ons schrijven te houden.

Wij dienden u daarom bijeen te roepen, omdat in het

weekblad niet de meest geschikte plaats is. Wat wij ons in de eerste plaats voorstellen is, voor onze lezers de economische en politieke vraagstukken van onze dagen te behandelen in het licht der algemeene inzichten van de grondvesters der Sociaal-Democratie en hunne opvolgers. Wij meenen, dat een wijze van behandeling der maatschappelijke vraagstukken, die aanknoopt bij de gebeurtenissen van den dag, de eenig mogelijke is voor een populair weekblad.

Ten slotte willen wij er nog eenmaal op wijzen, dat, ofschoon ten volle vasthoudend aan de door ons gedane toezegging te trachten door overleg zooveel mogelijk ondergeschikte verschilpunten tot oplossing te brengen, wij het met niet minder beslistheid doen aan onze eisch van vrije meeningsuiting, wanneer in gewichtige punten ons inzicht afwijkt van dat der leidende organen onzer partij. Wij kunnen dus óók niet medegaan met een opvatting, alsof het in botsing komen van onze propaganda met de aktie der partij in alle gevallen uitgesloten behoort te zijn.

Wij hebben niet in „Het Volk” willen opkomen tegen de voorstelling, door Troelstra gegeven, van wat het Weekblad moet zijn, eene voorstelling, die versterkt werd door het feit, dat de redactie deze beschouwing zonder eenige tegenpraak plaatste. Wij hebben het onder de gegeven omstandigheden beter geacht ons te wenden tot Uw college, met het verzoek, ons de verzekering te geven, dat door U niet de opvatting van Troelstra omtrent de taak van het Weekblad wordt gedeeld, doch dat onze opvatting, zooals die hiervoren is uiteengezet, in overeenstemming dus met de omschrijving, die wij ervan hebben gegeven op het Buitengewoon Congres (biz. 20—22 van het verslag) door U wordt onderschreven. Naast deze verzekering vragen wij van U de verklaring, dat de gelegenheid onze taak te vervullen op dezen, door het Congres aanvaardden grondslag, ons door U wordt gewaarborgd, zolang de partij niet anders heeft beslist. Gij zult, nemen wij aan, met ons overtuigd zijn, dat wij dezen waarborg ten volle behoeven om onze taak te kunnen aanvaarden.

Groetend,
(w.g.) voor HENR. ROLAND HOLST.

W.

„ F. M. WIBAUT.

P. B. twee meeningen scherp tegenover elkaar stonden, een verschil, dat verlamdend op onze actie werken zou. Wij wenschen thans te weten, hoe de partij er over denkt.

Ik wil de meening der meerderheid van het P. B. nog zeer kort toelichten. Volgens onze meening staat in de voorstellen niets van die dingen, die wij moeten eischen. Er staat zeer duidelijk in, dat we de S. D. A. P. in haar algemeen streven erkennen moeten en ons door hare resolutiën gebonden achten. Al het andere is echter vaag, dat verwijst naar dingen, die niet in de voorstellen staan. Als men die dingen werkelijk wil, dan moet men ze ook in de voorstellen zetten, dan moet men klare wijn schenken.

Te lang is er reeds een spelletje met ons gespeeld. Langs „de koninkrijken weg” zouden wij weer kunnen binnengaan. Dan moet men ook dien weg werkelijk voor ons effenen. Wij zijn te lang lid der S. D. A. P. geweest, wij kennen hare leiders te goed, om ons te laten beetnemen.

Zeker, het gebeurde na Deventer is voor de S. D. A. P. grooter nadeel geweest, dan zij wel gedacht had, maar onze macht is nog niet zoo groot, dat zij rondweg de vrije meeningsuiting waarborgt. En wij zijn niet alleen er uit gegaan om het Marxisme, maar ook om de vrije meeningsuiting.

En de minderheid moet zelf weten hoe zij daarvan gebruik wenscht te maken. Dat mag de meerderheid haar niet voorschrijven. Dat recht van vrije meeningsuiting moet ons uitdrukkelijk worden toegestaan.

Het opschorten onzer actie is een voordeel voor de S. D. A. P. Dus geen dag langer dat gedaan. (Applaus).

Als voorzitter der S. D. P. heb ik thans de zaak voldoende uiteengezet. Thans nog een enkel woord, hoe ik persoonlijk de situatie zie. Volgens mij wordt met ons een diplomatiek spelletje gespeeld, en dat dateert reeds vanaf November.

Ook ik ben nog volkomen bereid in de S. D. A. P. terug te keeren, maar alleen op de voorwaarden, door mij zooeven genoemd. Wij zijn niet gerechtigd onze actie nog langer op te schorten. Van u vragen wij de sanctie.

Van Rotterdam is de volgende motie ingediend. (Zie pag. 44.)

Ter verdediging hiervan is het woord aan Rotterdam. Wij behoeven, na de toelichting van den voorzitter, onze motie niet nader te verdedigen. Ons tweede voorstel heeft tot strekking, de actie geen dag langer op te schorten. Er heerscht in Rotterdam wel niet een gevoel van ontevredenheid, maar toch van verwondering. Wij vragen ons af: Waar wacht het P. B. nog op? Deze voorstellen zijn toch totaal onvoldoende. Nu wij over het meeningsverschil in het P. B.

hebben gehoord, begrijpen wij, dat deze vergadering noodig is. Maar toch doen wij ons tweede voorstel, opdat onze actie onmiddellijk kan beginnen.

Den Haag: Toen wij deze voorstellen toegezonden kregen, stonden wij verbaasd niet alleen over de formulering, maar vooral over de toelichting. De eerste vraag is: Heeft het Internationaal Bureau deze voorstellen rechtstreeks aan de S. D. P. doen toekomen, evenals aan de S. D. A. P.? Is dat niet het geval, dan is er geen sprake van gelijkberechtiging. Komen de voorstellen van de S. D. A. P. via het Internationaal Bureau, dan beteekent het geen fusie, maar dat wij het hoofd in den schoof leggen, dan is het eene onderwerping. Den Haag wenscht het volgende voorstel in te dienen:

„Het voorstel-Huysmans, zooals het is gepubliceerd, onaannemelijk te verklaren;

aan het Bestuur der S. D. P. op te dragen, in verdere onderhandelingen te treden met den Internationalen Secretaris op den voet van gelijkheid der beide partijen, en eerst daarna het oordeel der leden te vragen over het resultaat der onderhandelingen;

en te besluiten, de actie en propaganda der Partij onverwijd ter hand te nemen.”

Wij meenen, dat er niet, zooals thans, plotseling moet worden beslist. Wij wenschen de opdracht te geven, in onderhandeling te treden, bespreking over de voorstellen te houden, amendementen in te dienen, en dat het Internationaal Bureau tracht van die voorstellen een eenheid te maken. Maar nadrukkelijk dient te worden uitgesproken, dat wij voortgaan met onze actie en propaganda. Ten aanzien van dit punt moeten wij ons met beslistheid uitspreken. Als wij onze actie maar telkens weer opschorlen, slaan wij nóg zwakker. De S. D. A. P. gaat ook met hare actie door, en al voert zij die niet in openbare vergaderingen, in haar dagblad werkt zij zes dagen lang met de gemeenste leugens tegen ons. Daarom, onze actie nog langer uitstellen, dat kunnen, mogen en willen wij niet! Van dezen dag moeten wij met geestdrift en geestkracht aan onze propaganda beginnen. Aanvaardt daarom de motie-Den Haag. (Applaus).

Leiden: Vóór het Deventer congres had het Internationaal Bureau moeten ingrijpen. Nu wordt gezegd, dat wij altijd beroep op de Internationale hebben. Waarom heeft het Bureau toen niet ingegrepen? Nederland ligt toch niet zoo ver van Brussel?

Thans heeft het Bureau ingegrepen en concessies voor ons

veroverd. Maar dat is voor ons nog geen voldoende reden om terug te keeren. Wij zijn er uitgegaan, door de noodzakelijkheid gedreven, door de omstandigheden. Als deze zijn veranderd, dan keeren wij terug, maar eerder niet.

De splitsing brengt verwarring, dat is voorzeker waar; het is een nadeel voor het proletariaat. Dat is voor ons eene krachtige overweging; maar als wij na verovering van eene kleine concessie weer terugkeeren, zullen de arbeiders meenen, dat wij een spelletje hebben gespeeld. Wij hebben lang overwogen, voor wij er uit gingen, wij deden toen een ernstige stap en dat doet men, in de S. D. A. P. teruggekeerd, maar niet zoo voor de tweede maal. Voor wij terugkeeren, moeten wij dus weten, dat het niet meer noodig zal zijn.

Zooals de voorstellen hier voor ons liggen, zijn ze èn in formuleering èn in principe voor ons onaannemelijk. Bovendien dient, als wij terugkeeren, de oude toestand hersteld. In Leiden zijn op één na alle bestuurders uitgetreden. Kömen wij nu gewoon terug, dan is de minderheid de baas in de afdeeling, daar het geheele bestuur revisionistisch blijft.

Zeker is het eene tegemoetkoming, dat een der geroyeerden redacteur van „Het Weekblad” worden zal. Maar dat is nog niet voldoende. Wij hebben de volle vrije meeningsuiting te eischen; wij betuigen dan ook onze instemming met het standpunt der meerderheid van het P. B.

De opschorting der actie doet de S. D. A. P. geen kwaad; ons echter wel; daarom dienen wij onze actie onmiddellijk te beginnen; wij mogen niet langer daarmee wachten.

Zwolle: Wat door ons gezegd moest worden, is reeds door de andere afdeelingen opgemerkt. Vóór de besluiten gepubliceerd waren, hadden wij reeds uitgesproken, dat het in ieder geval noodig was onze actie te beginnen. Daarop wordt gewacht. Eenstemmig waren wij verder van meening, dat deze voorstellen onaannemelijk waren.

De motie-Rotterdam geeft volkomen het standpunt van Zwolle weer. Echter was niet het royement, maar het te Deventer onder sub b genoemde voor ons de hoofdzaak. Dat dient er dus aan te worden toegevoegd.

Amsterdam (Joh. Visscher): Wij hebben hier geen voorstel te doen; echter wel iets te zeggen namens de meerderheid onzer afdeeling. De minderheid wilde, evenals die van het P. B., ten slotte de hier geboden voorstellen aanvaarden. Nu heeft toch de geschiedenis der laatste jaren voldoende de noodzakelijkheid aangetoond, dat, als ons concessies worden gedaan, deze concessies nauwkeurig te onderzoeken. Wij vreezen de Grieken ook, als zij geschenken

brengeu. De historie heeft ons leeren vragen: wat zit er achter?

Achter al deze voorstellen ligt het kennelijk plan, ons af te houden van het voeren der actie. De toestand is slechts schijnbaar veranderd na Deventer, in wezen hetzelfde gebleven. In dat voorstel staan niets dan vaagheden. Eén vaagheid is er niet, n.l. de aanstelling der Redactie. Al het andere verwijst naar dingen, die niet in het voorstel staan.

Nu zou het toch heel onvoorzichtig zijn, dat alles zoo maar als zoete koek te slikken. Hoe grooter de bijgevoegde brieven, hoe grooter gevaar voor moedwillige interpretatie. Wij hebben tot nu toe hetzelfde met al die resoluties gehad, en Deventer was het resultaat. Wil men ernstige pogingen tot fusie, dan dient men het werkelijk ook in de voorstellen te zetten. Gisteravond konden wij in een Rotterdamsche correspondentie van Spiekman lezen, dat er op „heusche” wijze gecritiseerd mag worden; maar wij kunnen er zeker van zijn, als de Kamerfractie gecritiseerd wordt, dat dan de critiek niet meer heusch zal worden genoemd. En nu speelt Huysmans met ons hetzelfde spelletje.

Men heeft niet klip en klaar uitgesproken, hoe het precies staat. Men heeft hier weer een typisch staaltje van diplomatie in de partijtaktiek. Wij willen niet van slimmigheidjes gediend zijn; wij moeten precies weten, waar het op staat. (Applaus).

En der Redacteuren der „Tribune” zal Redacteur van het Weekblad worden. Wat hebben wij daarmee te maken? Op die wijze houdt men geen rekening met beginselen, maar met personen. En wie waarborgt ons, dat ze ons dat Weekblad na zes maanden niet wederom ontnemen? Er zal wel iemand gevonden worden, om bij de eerste de beste gelegenheid den vinger in de pap te steken. Dan komen de donderartikelen weer, eerste, tweede en derde editie: „In zake partijleiding”. Wij moeten thans „onze gevechtswaarde” eens niet laten aantasten door dergelijke onreële voorstellen.

Wij eischen intrekking b en c. Durft de partijleiding der S. D. A. P. na de Hetze dat aan zijne leden niet voorstellen, dan kunnen wij op dergelijke voorstellen niet ingaan, die ons slechts op achterbaksche en op niet blijvende wijze de vrije meeningsuiting waarborgen.

Met voorstellen dient de S. D. A. P. te komen, die grond zijn op de volle vrijheid van meeningsuiting.

Amsterdam (Peltenburg): Wie de vorige week „Het Volk” heeft gelezen, heeft zich van de eigenaardige wijze kunnen overtuigen, waarop daar de fusie is voorbereid. Het P. B. der S. D. A. P. had zich tot wapenstilstand bereid

verklaard, „Het Volk” heeft dit wederom ongedaan gemaakt door zijne schandelijke artikelen. Men is voortgegaan ons te vervolgen op de bekende wijze van voor en na Deventer.

Men wil in onze eigen rijen met deze voorstellen verdeeldheid brengen. En dat is al eenigszins gelukt. Bij ons in het P. B. is er reeds eene minderheid.

Wij willen gerust verklaren, dat wij met een zeker wantrouwen tegenover de S. D. A. P. staan. Wij zouden „De Tribune” onmiddellijk moeten opheffen. Dat kunnen wij niet. (Interruptie: „Het Volk” moet opgeheven worden. Gelach). Bovendien is het voor ons een strijd van beginzelen, die wij niet achter personen laten wegdoezelen, doordat een der geroyeerden Redacteur wordt. Verder moet het congres van Rotterdam al dit moois nog vastleggen. Het eenige wat wij te doen hebben, is de motie-Rotterdam, misschien hier en daar eenigszins geamendeerd, te aanvaarden.

Weesp: Wij hebben thans alleen in oogenschouw te nemen, wat in het belang is van het Nederlandsche proletariaat. Als het eenigszins kan, moeten wij de eenheid herstellen. En nu hebben wij toch heel wat tegemoetkomingen gekregen, zooals blijkt uit den brief van Mevr. Holst en Wibaut. Als wij zeggen, wat Amsterdam zeide, dat wij de S. D. A. P. niet vertrouwen, dan kan er **nooit** eene fusie tot stand komen. Het royement, punt c, is verder toch vervallen, als men één der geroyeerden tot Redacteur benoemt.

Voor ons zal het verschil toch niet mogen zijn, dat „Het Weekblad” niet den naam van „De Tribune” dragen zal. In de woorden van den afgevaardigde van Leiden meende ik te bespeuren, dat men daar niet met de andere personen kan samenwerken. Maar daar kunnen wij het belang van het proletariaat toch niet aan opofferen? (Applaus). Wij moeten deze voorstellen aanvaarden, natuurlijk hier en daar geamendeerd.

Voogd (van Tiel): Nog niet kan ik hier namens eene afdeling spreken, maar als verspreid lid.

Op de vorige bijeenkomst heeft Wijnkoop dadelijk gezegd dat bij onderhandelingen de actie zou worden opgeschort. Waartoe thans dan al die bezwaren?

Eene tweede opmerking: Wij zijn nog niet eens voltallig wat het Partijbestuur betreft. Kan men deze dingen niet rustig overwegen?

Verder, willen wij de eenheid, ja of neen? De vorige week heeft men den wensch naar de eenheid met krachtig applaus begroet. Uit wat de sprekers thans zeggen, heb ik dit gevoel niet gekregen. Zoo moeten wij er aan wanhopen om ooit tot eenheid te komen. Dan geven, zooals Weesp zeer juist zeide,

alle pogingen niets. Men spreekt van onbelemmerde critiek en vrije meeningsuiting. Dat beteekent toch niet, dat wij alles willen zeggen, wat wij zouden wenschen?

Wij kunnen volkomen meegaan met den inhoud van den brief van Mevr. Holst en Wibaut. Op die voorwaarden ga ik er graag weer in. Wij hebben houvast aan dien brief. Laten wij ons daaraan later vasthouden als bewijsstuk voor de Internationale.

Die concessies beteekenen niet veel, zegt men. Maar wat hadt gij dan wel verwacht. Ook ik heb nog wel aanmerkingen, maar de concessies zijn belangrijk. Punt c wordt ongedaan gemaakt, wordt practisch opgeheven. Maar „De Tribune” wordt opgeheven, zegt ge. Zeker, maar ge kunt geen grootere eischen stellen dan gij aan reële macht vertegenwoordigt.

De formuleering der voorstellen kan ook mij niet bevredigen, maar daarom behoeven wij nog niet pardoos alle onderhandelingen af te breken. Wij kunnen pogingen aanwenden om wijzigingen aan te brengen. Met vreugde en blijdschap willen wij, als het mogelijk is, tot de S. D. A. P. terugkeeren. (Applaus).

Den Haag (Coltof): De reële macht, waarover Voogd sprak, is de Internationale. Uit vrijen wil heeft men heusch deze dingen niet willen geven. Maar, zooals Visscher reeds zeide, wij kunnen hier niet tevreden mee zijn. Wij gelooven toch niet, dat de S. D. A. P. ons met „Het Weekblad” een „Tribune” op kosten der partij geven wil?

Toch meenen wij, dat het voorstel-Rotterdam niet mag worden aangenomen. Het snijdt tot iedere verdere onderhandeling de pas af. Het wil de S. D. A. P. laten uitspreken, dat zij ongelijk had. Dat maakt iedere onderhandeling onmogelijk.

Over den zakelijken inhoud der voorstellen bestaat er tusschen ons en Rotterdam geen verschil; maar wij hebben deze voorstellen slechts op het eerste gezicht gezien. Huysmans kan met onze voorstellen naar het P. B. der S. D. A. P. gaan, en wij kunnen nog kalm overleggen. Den Haag wil blijven onderhandelen.

Amsterdam (Kuiper): Wij wenschen er nogmaals krachtig op aan te dringen, dat men overwegen zal wat **niet** in die voorstellen staat. De motie van Rotterdam vraagt zeer terecht de volle vrijheid van meeningsuiting, omdat de S. D. A. P. om elke andere concessie heen kan, als zij die **éene** concessie niet geeft. De geschiedenis der laatste jaren, van Utrecht tot Deventer, heeft ons dat geleerd.

Gorter: Vooraf eene enkele opmerking. Wij hebben in

Brussel niets aanvaard, men heeft ons daar geen enkel voorstel geloond; men heeft ons als personen, niet als P. B., grondslagen van mogelijke onderhandeling genoemd, eene resolutie of zoo iets is ons nooit voorgelezen.

Thans kom ik tot wat ik eigenlijk te zeggen heb. Men was in Rotterdam verwonderd, dat deze vergadering noodig was, maar wij meenden, dat de partij, niet wij, behoorde te beslissen. De minderheid van het P. B. heeft hier een moeilijke positie, zij mag natuurlijk niet de onderhandelingen verzwakken die nog bezig zijn. Daarom ware het beter geweest, deze bijeenkomst nog een week te verschuiven.

Ik zal hier mijn standpunt slechts in **algemeene** trekken ontwikkelen, opdat mijn woorden het resultaat der onderhandelingen niet verzwakken.

Ik zie in het tweede punt meer belangrijkheid dan de meerderheid van het P. B., in verband met den brief van Mevr. Holst en Wibaut. Hier hebben wij iets duidelijks, hier hebben wij een wapen, hierop kunnen wij ons beroepen bij nieuwen strijd. Er zit meer in, dan gij er wel inziet. En ook het beroep op de Internationale is niet zonder beteekenis.

Dat het eerste punt verandert diende te worden, daarover was het geheele P. B. het eens.

Persoonlijk ben ik er voor, dat wij, voor wij deze gewichtige stap doen, eerst nog eens bijeenkomen en dan eerst gaan afstemmen. (Gelach). Ik bedoel natuurlijk ab-stimmen, dat Duitsche woord, dat beteekent, er over stemmen. Zoo lang stellen wij onze openbare vergadering uit. Men is bang om in een val te loopen. Laten wij niet in de andere val loopen, dat de blaam der tweedracht schijnbaar op ons drukken zal. Waarom kunnen wij nog niet een week wachten? Dan komen wij weer bij elkaar en zal ik u de waarde van punt 2 nader uiteenzetten. Gij voelt, in welke moeilijke positie ik thans hier sta.

In punt 2 zit meer, dan ik thans hier zeggen kan. Laten wij er uithalen, wat er uit te halen valt.

Mendels: De voorstellen, die thans voor ons liggen, komen niet van het P. B. der S. D. A. P., maar van Huysmans. Deze was de zelfstandige voorsteller naar beide kanten.

De formuleering van het eerste punt is beslist onvoldoende. Wij hebben met de „**uitgetreden leden der S. D. A. P.**” niets te maken. Wij zijn dat niet. Wij zijn de **S. D. P.** Die formuleering kunnen wij niet aanvaarden. Dat is eene subordineering van onze partij.

Of „De Tribune” eventueel verdwijnen moet, is geen prin-

cipe. Daar kan nader over gesproken worden. Maar ook wij dienen als gelijkberechtigde partij erkend.

Maar ook ik zie, evenals Gorter, in de andere punten meer dan het overige P. B.

Maar het is het gewicht van de kwestie, die mij, die ons allen, hier drukt. Het zij hier openlijk gezegd. **Persoonlijk** is een terugtreden in de S. D. A. P. mij verre van aange-naam, maar wij hebben alleen met de zaak te rekenen. Wij hebben alles te vermijden, wat de schuld der splitsing, ook maar schijnbaar, op ons laadt.

Toen Huysmans' voorstellen kwamen, had ik tegen-voorstellen willen formuleeren, dan zeggende: Als het er zoo en zoo uitziet, dan is het voor ons aannemelijk. Zij hadden het odium moeten dragen, niet wij! Ik had gewild, dat wij niet enkel onze bezwaren hadden geformuleerd. Dat was tactisch en principiëel beter geweest. Wij hadden de redactie kunnen verbeteren, de onderhandelingen gaande houden, en zoolang de actie opschorten. Ik weet ook wel, dat „Het Volk” niet ophoudt met zijne schunnigheden, maar dat laat me zoo koud als ijs. Ik wil in Utrecht zelfs nog wel twee weken de actie opschorten, en toch staan wij in Utrecht direct voor de verkiezingen. Onze partij staat of valt niet met twee weken. Als dat zoo was, zou zij geen ondergrond hebben.

De meerderheid van het P. B. heeft het niet aldus gewild. Ik had gewild, dat wij den afloop der onderhandelingen binnen redelijken termijn hadden afgewacht en tot zoolang het geweer bij den voet, onze inwendige organisatie versterkt. Thans moet gij het beslissen.

Actie opschorten is lastig, berokkent schade. Zeer zeker, maar nog grooter zal de schade zijn, indien wij ook maar ten deele de schuld dragen van afwijzing der bemiddeling, zoolang wij niet alle middelen tot herstel der eenheid hebben uitgeput. In Rotterdam waren gisterenavond in eens alle leden bijeen. Zoolang dat mogelijk is, valt de boel nog niet zoo gauw uiteen. Dan durf ik het nog wel tot Paschen aan.

Ik moet opkomen tegen hetgeen door Visscher en Van Schie hier is gezegd. Zeker, de verklaring, dat het P. B. der S. D. A. P. het met den brief van Wibaut en Mevr. Holst eens was, dat moet in het voorstel zelf komen te staan. Dat behoorde tot die dingen, waartegen ook Huysmans geen bezwaar had. Maar als men nu bij voorbaat alles wantrouwt, dan moet men zeggen: „Ik ga nooit op een voorstel in, dat van dien kant komt.” En steeds zal er toch van den kant van Troelstra en de zijnen gezegd kunnen worden, dat de critiek misbruikt wordt. Bij aanneming van het mooiste

voorstel, waarin de vrijheid van het woord volkomen erkend wordt, zal men het nog steeds op persoonlijkheden kunnen gooien.

De brief van Mevr. Holst en Wibaut geeft ons eenige waarborgen en het beroep op het Internationaal Bureau mag door ons niet als iets van geen beteekenis worden beschouwd. Bij ernstige strubbelingen hebben wij daar beroep op een macht, staande boven de meerderheid der S. D. A. P.

Het hoofdbezwaar schijnt ook hier te zijn, het opschorten der actie. Ik begrijp dat niet. Van waar toch die gejaagdheid, die hysterische angst, dat men een dag of twee dagen verliezen zal?

Ik zeg nogmaals: Wij zijn nog in onderhandeling en als Huysmans ons schrijft: „In de bladen stond toch, dat gij de interventie hebt afgewezen”, dan kan ik antwoorden, dat dat bericht onjuist is. Wij hebben bezwaren tegen zijn voorstellen, en die hebben wij ingebracht.

De eenheid mag niet afstuiten op allerlei gevoeligheden. Wij hebben het antwoord van Huysmans op onze bezwaren af te wachten. Wij kunnen rustig alles afzien, het geweer bij den voet. Geen enkele soldaat zullen wij daardoor verliezen. En wie toch mocht weggaan, omdat hij niet langer wachten wil, laat hij dan maar weggaan. Dergelijk verlies is niet zoo groot! (Applaus).

Ceton: Het revisionisme is slim; niet alleen dat het Mendels te slim af is, het beïnvloedt zelfs Gorter. Gorter was reeds zoo ver, dat hij vorm en wezen verwarde. Wij willen niet terug, als de revisionistische S. D. A. P. ons een weekblad geeft, maar als zij b en c terugneemt. Wij moeten vrije meeningsuiting hebben. Wij hebben niets met dat weekblad te maken. Dat is juist het bijzonder knappe van het revisionisme, dat het zelfs Gorter op een dwaalspoor brengt, hem dat doet vergeten, hem vorm en wezen laat verwisselen.

Het Internationaal Bureau heeft met twee partijen, de S. D. A. P. en de S. D. P., te doen. Als de actie opgeschort moet worden, dan moeten beide het doen. Kan de S. D. A. P. dat niet, dan kunnen wij het ook niet. De arbeiders wachten op ons. (Applaus). Wij mogen niet zoo lang traineeren, totdat ze niet meer naar ons luisteren.

Mendels: Rare arbeiders, die na drie weken niet meer naar goede dingen luisteren.

Ceton: Het odium mag ook niet schijnbaar op ons rusten, heeft Mendels gezegd. Steeds zal de S. D. A. P. daar echter wel voor zorgen. Ze zijn pienterder dan wij. Wij moeten aantonen, dat de werkelijke schuld op hen rust. Dat zal wel langzamer gaan, maar het zal ons ten slotte toch

gelukken. Wij moeten de vrijheid van meeningsuiting afdwingen door onze macht en dan zal het ons eerst gelukken die te veroveren. Wij moeten onze zaak brengen voor de arbeiders van Nederland, zoo vlug en zoo goed mogelijk. Wat gij ook aanneemt, gij moet vasthouden aan de vrijheid van spreken. (Applaus).

Een amendement-Leiden, om de actie nog hoogstens een week op te schorten, wordt verworpen.

De actie zal dus onmiddellijk worden voortgezet.

De motie-Rotterdam wordt aangenomen met 257 stemmen voor, 127 tegen en 14 stemmen blanco.

De tekst dier motie luidde:

„De afdeling Rotterdam der Sociaal-Democratische Partij, bijeen om te beraadslagen over de voorstellen van het Internationaal Bureau, die ten doel hebben een vereeniging van de S. D. A. P. en S. D. P.;

overwegende;

dat een vereeniging van beide partijen alleen in werkelijkheid mogelijk kan zijn, als door beide partijen de wenschelijkheid van een vereeniging uitdrukkelijk en in het openbaar wordt uitgesproken;

overwegende;

dat na een dergelijke uitspraak van beide partijen vaststaat, dat de S. D. A. P. een dwaling beging door de aanvaarding van de bekende alinea's b en c van het Partijbestuursvoorstel op het buitengewoon congres der S. D. A. P.;

overwegende;

dat het blad „De Tribune” nimmer het beginselprogramma van de S. D. A. P. heeft verzaakt, integendeel, dat program steeds zuiver heeft gepropageerd, en dus de drie redacteuren van dat blad als goede sociaal-democraten nimmer uit een sociaal-democratische partij geroyeerd hadden mogen worden;

overwegende;

dat in een sociaal-democratische partij de vrijheid van meeningsuiting en de vrijheid van kritiek noodzakelijk onverkort en zonder eenige belemmering moeten worden gehandhaafd;

overwegende,

dat kritiek op principieele meeningsuitingen en daarmee overeenstemmende daden van leidende organen of vertrouwenspersonen niet aantast de persoonlijke eer van de personen;

spreekt de wenschelijkheid uit,

dat in Nederland één sociaal-democratische partij bestaat;

stelt aan het congres voor:

het partijbestuur ten behoeve van de eenheid te machtigen tot opheffing der Sociaal-Democratische Partij, zoodra:

1e. door de S. D. A. P. bij referendum wordt besloten tot het intrekken van het besluit tot roeyement der drie „Tribune”-redacteuren **en van dat tot opheffing der „Tribune”**. (Amendement-Amsterdam);

2e. door de S. D. A. P. in een duidelijk gestelde resolutie wordt erkend de vrijheid van elk harer leden of van elke groep van haar leden, om in het openbaar onder elken vorm, schriftelijk en mondeling, de beginselen, in het program belichaamd, te verkondigen en kritiek te oefenen;

te besluiten:

aan het Partijbestuur op te dragen, de onderhandeling met het Internationaal Bureau alleen dan voort te zetten, **echter zonder dat zulks ten gevolge heeft, dat de actie der S. D. P. door die onderhandelingen wordt opgeschort** (amend.-Amsterdam), indien dat Bureau bereid is tot het formuleeren en aanbieden van zoodanige voorstellen aan de S. D. A. P., als in overeenstemming zijn met de eischen van deze motie, teneinde een werkelijke en op reële gronden gebaseerde fusie van de S. D. P. met de S. D. A. P. in het belang der Internationale Sociaal-Democratie mogelijk te maken.”

N.B. De vet gedrukte woorden in sub 1e en 2e zijn amendementen van de Afd. Amsterdam.

Een voorstel om een referendum over de voorstellen te houden, wordt verworpen met 340 tegen 42 met 43 blanco stemmen.

Op een vraag van Rotterdam, of de brochure van Gorter spoedig komt, en of Gorter zelve in Rotterdam optreedt, meent Gorter nog geen antwoord te kunnen geven. Hij, en ook Mendels, hebben tijd noodig om hierover na te denken.

Voorzitter: Als voorzitter der S. D. P. moet ik tegen dergelijk individueel optreden protesteeren. Wij zijn een Sociaal-Democratische partij. Gij hebt beiden, na de gevallen beslissing u aan de meerderheid te onderwerpen. Het is wenschelijk, dat dergelijk optreden niet doorga. Het zou hoogst verderfelijk in zijne gevolgen zijn. Uit naam der partij meen ik van allen, die met ons in zee zijn gegaan, te mogen

verlangen, dat zij met ons den verderen strijd aanvaardden.

De Visser: Den Haag heeft tegen de motie-Rotterdam gestemd, maar wij meenen ons toch te moeten onderwerpen. Men heeft het er in de oude partij op toegelegd om te verdeelen en dat is reeds gedeeltelijk gelukt. Wij vermoedden, dat dit komen zou en daarom hebben wij ons met kracht en klem tegen de motie-Rotterdam verzet. Maar thans, nu die motie aangenomen is, heeft ieder zich te onderwerpen. Gorter en Mendels, laat u toch niet brengen op een pad, waar gij niet wezen wilt. Geef niet aan de S. D. A. P. toe. Voert met ons de propaganda voor het Marxisme. (Applaus).

Mendels: Het spijt mij, dat Rotterdam eene dergelijke vraag gesteld heeft. Maar ik protesteer tegen dergelijke persoonlijke toespraken. Ik laat mij niet daar brengen, waar ik niet zijn wil. Ik geef niet aan de S. D. A. P. toe. Ik geef alleen dat toe, wat het werkelijke belang van het Nederlandsche proletariaat eischt. En ik vindiceer voor mij zelf het recht op eene rustige overweging.

Voorzitter: Ik heb eene onjuiste mededeeling recht te zetten. Er moet nog eene herstemming voor het P. B. plaats hebben tusschen Hemerik, Mannoury, de Levita en van Ravesteyn. Leiden zegt, dat Hemerik geen candidatuur aanvaardden kan. Er blijft dus de herstemming tusschen de drie overigen. Er was onjuist medegedeeld, dat de Levita reeds bij eerste stemming gekozen was.

Gorter: Een ingekomen schrijven van de Levita berust op eene onjuistheid. Ik vind alle vier kandidaten even geschikt.

Voorzitter: In mijn slotwoord heb ik niet veel meer te zeggen. De eenheid van de Marxisten is wederom eenigszins aan het wankelen gebracht. Zij zal zich wederom door de actie in den strijd zelve herstellen. Als wij ons laten verdeelen, zijn wij op den verkeerden weg. Wij hebben de S. D. P. te maken tot de Sociaal-Democratische Partij. Op ten strijd tegen de bourgeoisie, voor de S. D. P. (Applaus).

Ik verklaar het congres voor gesloten.
